

สรุปสาระความรู้
การเรียนรู้บนระบบออนไลน์ (Online Learning) ผ่านโปรแกรม Zoom
หลักสูตร “โครงการสร้างวิทยากรตัวคุณ
ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ” รุ่นที่ ๕
เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ จัดโดย สำนักงาน ป.ป.ช.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๓ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่และอำนาจ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น มีหน้าที่ยื่นบัญชีเมื่อเข้ารับตำแหน่ง ทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในแต่ละหน่วยงาน จะมีผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอย่างน้อยหนึ่งตำแหน่ง คือ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของหน่วยงาน เนื่องจากมีประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผ่านมาพบว่าผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินยังยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไม่ครบถ้วน จึงมีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าว ต้องได้รับความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ถูกต้อง โดยมีหัวข้อที่ควรรู้ดังนี้

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กรณีที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดง

รายได้/รายจ่ายที่ต้องแสดง

กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

การขยายระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
และการยื่นเกินกำหนดระยะเวลา

เอกสารที่ต้องใช้ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ช่องทางการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๑. ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๑.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ และตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง กำหนดตำแหน่งผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๒ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ (๔) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป (๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นขึ้นไป (๖) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (๘) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และ (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

๑.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๑๐๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ และตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดตำแหน่งของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ เช่น รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อัยการจังหวัด รองผู้บัญชาการทหารบก รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองปลัดกระทรวง รองอธิบดีเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด สรรพกรจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด เป็นต้น ซึ่งในแต่ละส่วนราชการจะกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินแตกต่างกันออกไป

๑.๓ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. ตามมาตรา ๑๕๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป หัวหน้าพนักงานไตสวน พนักงานไตสวน ผู้ช่วยพนักงานไตสวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งและหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน

หมายเหตุ : กรณีข้าราชการตำแหน่งอื่นเป็นไปตามมาตรา ๑๓๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ แต่ปัจจุบันยังมิได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดตำแหน่งข้าราชการตำแหน่งอื่นที่ต้องยื่นบัญชี ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งในกรมพัฒนาที่ดินที่ต้องยื่นบัญชี จึงมีเพียงอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ตามมาตรา ๑๐๒ และรองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน ตามมาตรา ๑๐๓ เท่านั้น

๒. กรณีที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

มีทั้งสิ้น ๓ กรณี ได้แก่ ๑. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ๒. กรณีทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ ๓. กรณีพ้นจากตำแหน่ง หรือกรณีพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

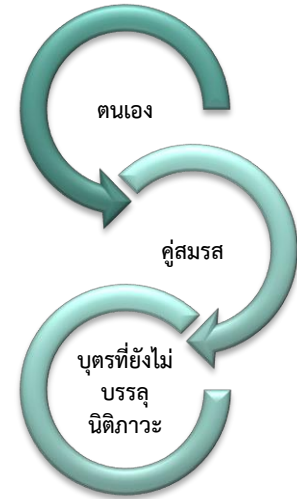
อนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) และ (๙) ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด จะยื่นบัญชีเมื่อ “เข้ารับตำแหน่ง” และ “พ้นจากตำแหน่ง” แต่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจากนี้ให้ยื่นบัญชีเมื่อ “เข้ารับตำแหน่ง” “ทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ” และ “พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

๓. ททรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดง

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ [รวมถึงบุตรบุญธรรม] ที่มีอยู่จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมาย ให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม [กรณีทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นหรือที่ให้บุคคลอื่นถือครองแทนต้องมี หนังสือรับรองจากผู้ครอบครองหรือผู้ถือครองแทนว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้ยื่น คู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย]

อนึ่ง คู่สมรส หมายถึง (๑) คู่สมรสที่จดทะเบียนสมรส โดยชอบด้วยกฎหมาย และ (๒) ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด [คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดว่า ๒.๑ ได้ทำพิธีมงคลสมรสหรือพิธีอื่นใดในทำนองเดียวกันกับเจ้าพนักงานของรัฐ โดยมีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอกรับทราบว่าเป็นการอยู่กินเป็นสามีภริยากันตามประเพณี หรือ ๒.๒ เจ้าพนักงานของรัฐแสดงให้เห็นปรากฏว่ามีสถานะเป็นสามีภริยากัน หรือมีพฤติการณ์เป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะดังกล่าว หรือ ๒.๓ บุคคลซึ่งจดทะเบียนสมรสกับเจ้าพนักงานของรัฐและต่อมาได้จดทะเบียนหย่าขาดจากกันตามกฎหมาย แต่ยังคงแสดงให้เห็นพฤติการณ์ซึ่งเป็นที่รับรู้ของสังคมทั่วไปว่ามีสถานะเป็นสามีหรือภริยากัน]

๔. รายได้/รายจ่ายที่ต้องแสดง

๔.๑ รายได้ ได้แก่ (๑) รายได้ประจำ [เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เบี้ยประชุม โบนัส เป็นต้น] (๒) รายได้จากทรัพย์สิน [เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล เป็นต้น] (๓) รายได้จากการรับให้/จำหน่ายทรัพย์สิน [เช่น รับมรดก ปล่อยให้ ขายทรัพย์สิน เป็นต้น] และ (๔) รายได้อื่น ๆ [รายได้นอกเหนือจาก (๑) - (๓) เช่น เงินถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล ค่านายหน้า เป็นต้น]

๔.๒ รายจ่าย ได้แก่ (๑) รายจ่ายประจำ [เช่น ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าเบี้ยประกัน เป็นต้น] และ (๒) รายจ่ายอื่น ๆ [ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เงินบริจาค เป็นต้น]

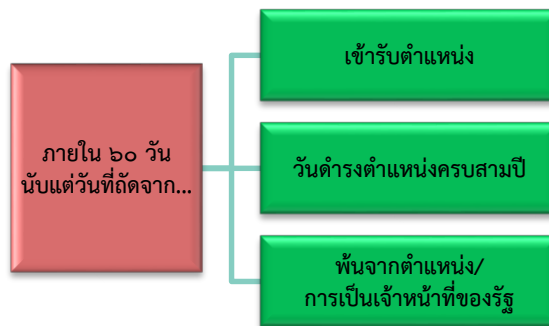
๕. กำหนดเวลาในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๕.๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันเข้ารับตำแหน่ง โดยให้ยื่นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ถัดจากวันเข้ารับตำแหน่ง [กรณีมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้มีผลย้อนหลัง หรือคำสั่งแต่งตั้งให้มีผลย้อนหลัง ให้ยื่นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ถัดจากวันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง หรือวันที่มีคำสั่ง (ไม่ให้ใช้วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา)]

๕.๒ กรณีทุกสามปีตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ทุกสามปีตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ยื่นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ถัดจากวันดำรงตำแหน่งครบสามปี [การนับเวลาครบสามปี ตามกฎหมาย ป.ป.ช. กำหนดให้นับวันชนวัน เช่น ดำรงตำแหน่งวันที่ ๑ ต.ค. ๖๐ จะครบสามปี วันที่ ๑ ต.ค. ๖๓ และให้นับวันที่ ๒ ต.ค. ๖๓ เป็นวันแรกในการยื่นบัญชี จนครบ ๖๐ วัน]

๕.๓ กรณีพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ยื่นภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ถัดจากวันพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

อนึ่ง หากวันครบกำหนดตรงกับวันหยุดทำการของทางราชการ ไม่ถือว่าวันที่เริ่มทำการใหม่ ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้น เป็นวันสุดท้ายของการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๖. การขยายระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการยื่นเกินกำหนดระยะเวลา

ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน อาจยื่นคำขอเป็นหนังสือเพื่อขอขยายระยะเวลาได้ แต่ต้องยื่นก่อนครบกำหนดระยะเวลาการยื่นบัญชี โดยระบุรายละเอียด ดังนี้ ชื่อผู้ยื่นบัญชี ตำแหน่งที่ยื่นบัญชีกรณีใด วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชี และเหตุผลและความจำเป็น ทั้งนี้ การขยายระยะเวลาเป็นดุลพินิจของสำนักงาน ป.ป.ช. จะอนุญาตขยายระยะเวลาหรือไม่ก็ได้ การขยายระยะเวลาต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันครบกำหนดเวลาที่ต้องยื่นบัญชี และการขอขยายระยะเวลาให้ยื่นคำขอได้เพียงครั้งเดียว

หากยื่นบัญชีเกินกำหนดระยะเวลา ผู้ยื่นบัญชีต้องชี้แจงเหตุของการยื่นบัญชีล่าช้า เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียด ดังนี้ ชื่อผู้ยื่นบัญชี/ตำแหน่งที่ยื่นบัญชีกรณีใด /วันที่มีหน้าที่ยื่นบัญชี และเหตุผลของการยื่นบัญชีล่าช้า

๗. เอกสารที่ต้องใช้ในการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๗.๑ ให้ใช้แบบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ตามประกาศ เรื่อง แบบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เท่านั้น

๗.๒ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ จำนวน ๑ ชุด

อนึ่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ตามข้อ ๑.๑ (๗) มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและเอกสารประกอบ จำนวน ๒ ชุด ต้นฉบับ ๑ ชุด และสำเนาฉบับ ๑ ชุด และให้ผู้ยื่นบัญชีปกปิดข้อความในสำเนาฉบับตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เลขประจำตัวประชาชน /วัน เดือน ปีเกิด /ที่อยู่ [ปิดเฉพาะเลขที่บ้าน] /หมายเลขโทรศัพท์บ้านหรือเคลื่อนที่ / อีเมลล์ และข้อมูลทางทรัพย์สินหรืออื่นๆ ได้แก่ เลขที่บัญชีธนาคาร /เลขประจำตัวประชาชนผู้กู้ ผู้ให้กู้ /ภาพถ่ายทรัพย์สิน /หมายเลขบัตรเครดิต

๗.๓ หลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา /สำเนาเอกสารที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน /สำเนาเอกสารการแต่งตั้ง หรือเอกสารที่แสดงสถานะ การดำรงตำแหน่ง

๗.๔ หากจะใช้สำเนาเอกสารประกอบรายการเดียวกับที่เคยยื่นไว้แล้ว ให้จดแจ้งในบัญชีว่าขอใช้เอกสารประกอบรายการใดที่ยื่นไว้ในตำแหน่งใด กรณีใด เมื่อใด

๘. ช่องทางการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

๘.๑ ยื่นด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นยื่นแทน ได้ที่สำนักทะเบียนและพัฒนาระบบตรวจสอบสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดนนทบุรี หรือ สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดทุกจังหวัด

๘.๒ ยื่นทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ส่งถึง เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๘.๓ ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ [แต่ปัจจุบันยังไม่เปิดใช้งาน]

ข้อควรระวัง

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ถือเป็นหน้าที่เฉพาะตัวของผู้มีหน้าที่ยื่น หากจงใจยื่นบัญชีและเอกสารประกอบ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความที่ต้องแจ้ง ต้องพ้นจากตำแหน่งและได้รับโทษทางอาญา

สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม โดยรับชมผ่านทาง
<https://www.youtube.com/watch?v=X4oZ15T9MNU>
หรือ สแกน QR Code นี้

อ้างอิง : เอกสารประกอบการบรรยาย การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงาน ป.ป.ช.